

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsakega meseca, če je
:: tisti dan praznik pa en dan preje. ::

Cena jim je s poštino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko 3 K.

Dopise sprejema urednik, naročnino in
:: oznanila pa tiskarna J. Krajec nasl. ::

Katoliški shod v Ljubljani.

Katoliški shod smo nazivali zborovanje hrvaško-slovenskega ljudstva od 24. do 27. avg. 1913; vendar to ni bil shod, kakor jih vidimo vsak dan, bila je sijajna manifestacija, da, veličasten trijumf združene hrvaško-slovenske katoliške misli.

Nad 20.000 najboljših sinov in hčera hrvaško-slovenskega ljudstva se je zbralo osobito v nedeljo, dne 24. avg. v beli Ljubljani. Kakor barve nebeske mavrice so nam stopale druga za drugo pestre in žive barve raznih slovanskih narodnih noš pred oči, ko se je pomikala ta mnogobrojna armada po ulicah bele Ljubljane. Kdor je bil doma še tako malodušen je moral ob pogledu na tako množico istomislečih sobojnikov dobiti pogum in samozavest. Ta pohod je pričal, da nismo mi katoliški Slovenci na Kranjskem osamljeni, ampak, da nam stoji na strani, desni in levi mogočna falanga naših najbližjih bratov Slovencev po raznih izvenkranjskih pokrajinah in bratov Hrvatov, za njimi pa Čehov, Poljakov in drugih Slovanov.

Celo iz daljne Nemčije so prišli naši slovenski rojaki, da se poklonijo v Ljubljani Brezmadežni in poživijo za nadaljnje delo. Da, celo iz Amerike in daljne kitajske so prihiteli zvesti sinovi verne slovenske matere, da zopet v katoliški domovini obnove stare obljube.

Na katoliškem shodu so se zbirali zopet po celem svetu razkropljeni sinovi in hčere slovenskega naroda. Pri altarju Brezmadežne sta si zopet po dolgem času podala roko stara prijatelja, katere je usoda ločila. Pri altarju Brezmadežne sta zopet prisegla zvestobo v veri narodnosti Hrvat in Slovenec! Pri altarju Brezmadežne sta se pozdravila slovenski narod in mogočen češki in poljski narod in sklenila trdno zvezo v boju za svete skupne ideale. Katoliška misel jih je združila! Brezmadežna devica jih je privedla zopet v naročje!

Pač marsikatero oko je ob pogledu na tako množico veri in domovini zvestih sinov in hčera od veselja rosilo. Človeško srce bi moralo biti iz kamna, da bi ga ta pogled ne premagal in ne omečil.

Zborovalo in manifestiralo je te dni v Ljubljani osobito naše katoliško ljudstvo, da je in hoče ostati zvesto katoliški cerkvi in zvesto slediti svojim vladikam. Zborovalo je slovensko katoliško ljudstvo, zborovalo je slovensko duhovništvo in zboroval je najlepši cvet našega ljudstva, naša mladina.

In vendar! Naši verski nasprotniki niso videli na tem shodu katoličana! Za slovenske liberalce je bil ta shod le političen manever klerikalcev.

Kje pa imate potem liberalci katoličane? Če naše ljudstvo ni katoliško, če naše duhovništvo ni katoliško, če tudi naše vladike, naši

škofje niso katoliški, kje pa imate potem slovenske katoličane?

Katoliški shod pa ni imel le namena manifestirati katoliško misel in pokloniti in zahvaliti se Vsemogočnemu za dosedanje uspehe! Še je treba dela in boja, da držimo kar imamo in da rešimo, kar se še rešiti da. Toliko nasvetov in načrtov za naše bodoče delovanje se še menda ni napravilo na nobenem katoliškem shodu. Za vse panoge našega življenja so večaki izdelali načrte, ki naj slovenski narod obvarujejo pred pretečimi nevarnostmi. Predaleč bi prišli, ako bi hoteli vsak referat obdelati, opozarjamo pa že sedaj, da se vsakdo naroči na poročilo o tem shodu.

Načrt za bodočnost nam je začrtal katoliški shod; sedaj pa le na noge katoliško ljudstvo, da ga izvršimo, in slovenski narod bo štel epohe svoje zgodovine po svojih katoliških shodih.

Katol. shod in obrtna organizacija.

O obrtni organizaciji je razvijal svetnik trg. zbornice nekako sledeče:

Največji škodljivci malega obrtnika je veliki obrat in karteli. Ta dva faktorja silita malo obrtništvo v vedno večjo odvisnost. Samostojnega dela že počasi sploh ne bo več mogel vršiti, ampak le še pohabljeni in postarane preizvode popravljati. Osobito pa združeni kapitalisti vedno dražijo malim obrtnikom surovine in jim vedno poslabšujejo njihovo stališče napram odjemalcem.

Tej hibi lahko odpomore dobra organizacija malega obrtništva, ki je pri nas Slovencev žalibog še zelo nepopolna. To je pač že znana slabost gospodarsko šibkejšega, da se ne zna ali pa neče organizirati, medtem, ko so kapitalisti v najtesnejši zvezi. Le močna organizacija bo v stanu kljubovati vsaj deloma raznim kartelom, osobito bo pa pripomogla obrtnikom do raznih potrebnih strojev, kajti za drage stroje je treba denarja, tega pa navadno mali obrtnik nima ravno dovolj. Zato je treba obrtnike združiti v močne falange ne le politično, ampak še v večji meri gospodarsko. Če rabi naš kmet stroje, koliko bolj je to potrebno za našega obrtnika.

Premalo nadalje upošteva naše obrtništvo strokovno izobrazbo, ki je prvi pogoj, da moderniziramo našo domačo obrt. Glejmo, da bo v tem oziru tudi v bodoče naš obrtno-pospeševalni urad storil kar mogoče tudi za izvenkranjske obrtnike, katerim tamonjji uradi ničesar ne nudijo. Ribniška dolina bo dobila v kratkem moderno vzorno peč in učitelja za lončarstvo; isto se obeta tudi kamniškemu okraju. Podobno se naj tudi po drugod ozir. pri drugih obrtnih panogah poskrbi za strokovno izobrazbo.

Kakor zastopniki kmečkega stanu, tako zahtevajo naj tudi obrtniki ustanovitve cen-

tralne zadrudne blagajne. Obrtno-kreditne ozir. obrtno-gospodarske zadruge same od sebe ne bi mogle uspešno vršiti svoje naloge, ako ne bodo imele ne centrale, ki jim bo skrbela za potrebna denarna sredstva.

K tem izvajanjem je dodal še svetnik trg. zbornice Ložar par stavkov o važnosti rokodelskih društev kakor tudi sicer o skrbi za rokodelske pomočnike.

Nato so bile sprejete resolucije, ki bodo vsled svoje važnosti zanimale ne le obrtnike, ampak tudi druge bralce. In sicer:

Od resolucij v povzdigo obrtnega stanu sprejetih l. 1900. na II. kat. shodu v Ljubljani in reasumiranih l. 1906. na III. katol. shodu, je danes že dokaj točk izpolnjenih.

S prestrogim izvajanjem novega obrtnega reda, ki se prav nič ne ozira na lokalne potrebe in ki določa slične predpise za velikomestno obrt, kakor za zadnjo gorsko vas, pa se doseza ravno nasprotni namen, mesto povzdige — zatiranje obrti, tako da je moral že marsikateri popustiti svojo delavnico in si poiskati v Ameriki več prostosti za svoje delo. Okoristijo se s tem pa le tovarnarji, ki s konfekcijo in tovarniškim izdelovanjem dostikrat toliko manj vrednih izdelkov izpodrivajo domači izdelek že v najbolj oddaljenih krajih.

1. „Skleno se zato poziv na c. kr. trgovsko oziroma delavsko ministrstvo, da isto izdela in odredbenim potom uveljavi nove določbe, ki naj izpopolnijo obrtni red v toliko, da bo isti odgovarjal tudi lokalnim potrebam.“

2. „Država se z vso resnostjo pozivlja, naj že enkrat napravi konec nezasišanim razmeram v karteliziranju surovinskih industrijcev, ki ubija vsak eksport, n. pr. železniških izdelkov, ki podvezuje vse maloobrtne naprave, ki so navezane na bencinske in oljne motorje vsled neprestanih varijacij in dražitev cen teh obratno gonilnih surov. Če ne drugače, naj se odpomore tem razmeram z državno monopolizacijo vse petrolejske in z njo združene produkcije.“

3. a. „Država in dežela se pozivljata, da čim najzdatneje podpirata vse akcije v prid obrtnemu naraščanju, zlasti vajeniška zavetišča, domove in slične ustanove.“

3. b. „Dobri pomočniki so največja korist za napredek obrtnega in rokodelskega stanu. Zato katoliški shod iznova priporoča katoliška društva rokodelskih pomočnikov; v krajih, kjer jih ni mogoče osnovati, naj se uredi rokodelski odseki v izobraževalnih društvih.“

4. „Da bo obrtnemu naraščanju omogočeno, si pridobiti današnjim zahtevam zadostujočo izobrazbo, naj se primerno reorganizira ljudskošolski pouk, ki naj se vsaj v zadnjih razredih ozira tudi na obrti dotičnega šolskega okolisa sliče, kakor se že dosedaj vpšteva na deželi tudi pouk iz kmetijstva.“

5. „Kjerkoli pripuščajo razmere, pa naj se ustanavljajo obrtne nadaljevalne šole, država in dežela pa se pozivljata, da uredita

financijelno stran obrtno-nadaljevalnih šol ter poskrbita za potrebno strokovno izobrazbo učnih moči.“

6. „Skrbi naj se tudi za domače obrti, podpira njih napredek z učnimi tečaji ter jih skuša polagoma razviti s pomočjo zadrudne organizirane produkcije v redne obrti.“

7. „Ker obrtne zadruge po dosedanjih skušnjah ne morejo zadoščati svoji nalogi in tudi združene trgovske obrtne zbornice v sedanjih sestavi ne zadoščajo potrebam in koristim obrtnega stanu, naj se ustanove samostojne obrtne zbornice.“

8. „V ostalem se reasumirajo točke 3. do 5., 17. in 18. resolucij glede obrtnega stanu iz l. 1900. na II. kat. shodu.“

Gospodarstvo.

O združevanju čebel.

„Jaz ne končam nobene čebele zaradi medu in voska, ampak jih ohranim žive in zdrave zato, da mi nosijo drugo leto zopet vosek in med.“
A. Janša.

Po dolgotrajnem poletnem deževju je nastopilo od 22. avgusta nadalje najprijetnejše, toplo-vlažno vreme, ki je omogočilo čebelarjem, da so zamogle v najzdatnejši meri izkoristiti ajdovo pašo. Žal, da je to trajalo premalo časa in da so bili panji malo obljudeji, sicer bi bil uspeh veliko večji. To zadnje dejstvo nam daje letos posebno pomisliti. Celo poletje smo se borili z neugodnim vremenom, matice so bile skoraj popolnoma ustavljene zalego in naenkrat je nastopila najboljša paša. Čebele so se trudile, da so jo po mogočnosti izrabile, matice so tudi na novo začele leči jajčeca, vendar so ostali panji malo obljudeji in bodo kot taki prišli v prezimovanje. Pri odjemanju medu in voska pridejo pa nevesči čebelarji in medarji ter še ta mala ljudstva zažvepljajo samo, da jim lažje in hitrejšje odvzamejo njih pridelke. Že pred 140 leti je učil naše čebelarje naš čebelarji veleum Janša, da naj ne končajo čebele v jeseni, ampak naj si jih ohranimo za prihodnje leto na ta način, da iz tistih panjev, ki jim odzvamemo med in vosek, čebele prepodimo ali preženemo v one panje, ki jih ohranimo čez zimo.

Žal, da je to velevažno jesensko opravilo še dandanes pri naših čebelarjih malo razširjeno. Odtod izvira, da imajo naši čebelarji večinoma slabe čebele, da one le v prav dobrih letinah kaj prida naneso, sicer pa životarijo in zato se pri nas čebelarstvo ne more pospeti na tisto narodno-gospodarsko stopnjo, ki bi jo lahko zavzelo. Sedanje ravnanje čebelarjev je podobno postopanju živinorejca, ki bi redil domačo živino samo zaradi užitka, ne pa tudi zaradi prireje ter bi svojo živino ob svojem času zaklal in jo dal konjederu namesto, da bi preveč živine prodal mesarju

LISTEK.

Žareči ogenj.*)

Širi, širi se poljana,
Preobsežna in prostrana.
Ali žalnega spomina
Ta prostrana je ravnina:
To poljano tema krije,
In po njej nevihta vije,
In prepirni, divji klici
Se glase po tej ravnici.
Ktera je le-ta ravnina
Tako žalnega spomina?
Zemlja je le-ta poljana,
Z vihro in s temo obdana,
Zemlja, ki jo je ustvaril
Dobri Bog in jo obdaril
S cvetjem lepim in s sadovi ...
Ali zemeljski rodovi
Na Boga so pozabili,
Svoja pota so hodili,
In v nevero so zabredli,
Sami sebe so zavedli:
Od Boga se svet je ločil,

*) Pokojni vikar dr. Matija Prelesnik je svoj čas spesnil to prigodnico, ki je za letošnji Konstantinov jubilej prikladna. Naj se s tem otme pozabljenosti. — Po Malahijevi napovedi velja sedanjemu papežu pridevek: „Ignis ardens“.

Bog ga je zato izročil
V sužnost grehu, zmoti, strasti
In peklenški zli oblasti.
Blodil svet je v strašni zmoti.
Hodil po hudobni poti.
Živel v medsebojnem boju
In v razdoru, nepokoju.
Svet je ves bil kot planjava,
Ki po njej človeštvo tava
Brez lučice vodnice,
Brez resnice, brez pravice ...
Tožna zemljica zelena,
Oj kako si zapuščena!
Kdaj, o kdaj ti dan napoči,
Dan rešitve in pomoči?

Stoja, stoja slavno mesto,
Bogu svojemu še zvesto.
To Jeruzalem se zove,
Med rodovi daleč slove.
Pa so prišle te besede
Tamo iz nebeske srede:
Vstani, ti jeruzalemsko
Mesto, ti izbrano zemsko!
Vstani, bodi razsvitljeno,
Prenovljeno, posvečeno:
Tvoja luč, glej, k tebi grede,
Da na pravo pot te vede,
Glej, svetloba nad te vshaja
Iz preblaženega raja ...
In prešla je noč viharna,

Prišla lučica je žarna.
Luč je tam na nebu vstala,
Vsa sijajna, rajsko zala.
Pak se zemlji tiho bliža:
Bog se iz nebes poniža:
Kristus solncece pravice
Porodi se iz Device.
Po deželi sveti hodi,
Ljudstvo zopet k Bogu vodi,
Vse človeštvo z Bogom spravlja,
Lice zemlji vsej prenavlja.
On uči ljudi resnico,
Mir in čednost in pravico:
Da so bratje vsi rodovi,
Vsi Adama so sinovi
Sini jednega Očeta,
Ki mu skrb za vse je vneta.
Vse zato združuj ljubezen,
Ne razdvajaj jih kljubezen!
In lepé le-te besede
Zveličavne svete vede
Nese apostolska vnema
Dalje iz Jeruzalema
V vse pokrajine Judeje,
V širen svet čez njene meje.
Zemlja bila prenovljena
Je po njih in posvečena.

Prešli mnogi so vekovi,
In z vekovi šli rodovi ...
Naša zemljica zelena,

Ni še, ni še zapuščena
Od nebeskega Očeta,
Še mu za njo skrb je vneta:
Zemlja še brsti cvetove,
Še rodi lepe sadove.
Pa hudó je spet nemirna,
Vzburkana je zemlja širna.
Čuden duh po zemlji veje,
Veje in razdore seje.
Njeni sini, oj zemljani,
Niso več lepo si vdani.
Svet hče iti svoja pota.
Stara ga osvaja zmota,
Stara, oj poganska zmota
In slepota in temota.
Zopet hoče, da se kolje
In ni dobre, svete volje.
Niso si stanovi složni,
V razprtiji vsi so tožni.
Vse želi prostosti večje,
Veče vse želi si sreče,
Bojna tromba glasno poje
In nabira bojne roje.
Bojno vpitje že odmeva,
Hujše je od dne do dneva.
Kdo svet more pomiriti,
Kdo ga more razsvetliti?

Stoja, stoja mesto slavno,
Rimsko mesto starodavno
Tam v Italiji cvetoci,

ali jo porabil za hrano. Tako postopanje bi vsako obsojal.

Pri letošnji slabi letini in pri malo obljubljenih panjih se bodo slabi nasledki zažvepljanja čebel posebno hudo v prihodnjem letu maščevali. Naša dolžnost bodi, da to barbarsko in negospodarsko postopanje zatremo in da naše čebelarje navadimo, kako naj sedaj po ajdovi paši čebele združujejo, da si ohranijo čez zimo močna ljudstva in da bodo v bodoče z večjimi uspehi čebelarili.

Združevanje čebel se izvršuje pri nas na Dolenjskem v drugi polovici septembra meseca. Panje, katerim se namerja odvzeti med in vosek, se odloči in se postopa po tem navodilu:

Za čebelarstvo so v jeseni merodajne samo one čebele, ki so se izlegle v poznem poletju in v jeseni. Te bodo ostale čez zimo in bodo prihodnje spomladi do maja meseca živele in delovale. Te ohraniti, ima namen združevanja. Vse ostale čebele delavke nimajo nobenega pomena, ker bodo še v jeseni ali vsaj po zimi pomrle in nima od njih čebelar nikake koristi. Iz tega razloga bode skušal čebelar si ohraniti le mladice, za ostale se ne bode brigal, ker so mu bolj v nadlego, kakor pa v korist.

Ako ima čebelar panje s premakljivim delom, je združevanje zelo preprosto delo. Na določen dan proti večeru vzamemo panj, kateremu namerjamo odvzeti med in vosek in ga denemo na mizo. K njemu pristavimo panj, ki mu hočemo dodati čebele. S tobakovim dimom damo čebelam obeh panjev enak duh. Potem poiščemo matice prvega panja in jo odstranimo, osirotele čebele pa iz satnikov dodamo drugemu panju. V tem času ne opazimo pri količkaj pazljivem združevanju nikaškega klanja. Združen panj postavimo na to na svoj prvoten prostor v čebelnjaku. Osirotele stare čebele bodo drugi in tretji dan še obletavale kraj svojega panja, a se bodo kmalu porazgubile, mladice pa bodo ostale v združenem panju, kjer so bile radovoljno sprejete. Enako postopamo z vsemi panji, ki jih hočemo združiti.

Kako naj pa združujemo kranjčice, t. j. panje, ki nimajo satnikov?

O tem nas podučil čebelar in čebelarški trgovec I. Strgar tako-le:

Lepega dne, to je takega, da čebele dobro izletavajo, postavi one panje, ki jih nameravaš podreti, iz starega mesta, oziroma stojišča, za kakih par sto metrov proč na drug prostor, tam pa, kjer so prej stali, nastavi prazne panje. Zvečer bodeš imel po praznih nastavljenih panjih stare čebele, ki jih potem lahko zažvepljaš, ker te bi se itak že v jeseni poizgubile, spomladi pa sploh ne dočakajo. V onih panjih, ki si jih prestavil, pa imaš pri maticah samo mlade čebele, ki jih prepodi bodiši že na ta ali oni način iz panjev in jih dodaj v okrepljenje drugim panjem. Seveda moraš matice prej odstraniti. Sploh nam izgubijo panji do zime zelo veliko muh in to je glavni vzrok, da slabo prezimijo in se spomladi slabo razvijajo. Ako jih pa okrepiš z mladimi, pa se nam pokaže spomladi za majhen trud velik uspeh.

Prepodenje ali združevanje samo je silno preprosto.

Panj se obrne na hrbet, odbije se mu spodnjo stranico, čebele, ki nemirno sem in tja tekajo, ne pikajo, če jih ne stisneš, ker so se nasrkale medu. Poišče se matica, ki se navadno kmalu dobi. Nato se pristavi osiroteli panj k onemu, kateremu hočemo čebele dodati in z lahkim trkanjem in tobakovim dimom prepodimo čebele iz panja, ki kar trumoma leté v nastavljen panj. Tu jih čebele radovoljno sprejmejo, ker prineso s seboj polni želodeček medu. Iz prepodenega panja se po-

tem med in vosek izrežeta. Ako se nahaja v panju še kaj zalege, dá se ista združenemu panju, da jo izgoji.

Na tak način smo si ohranili vse mladice in zalego ter imamo priliko, da vse satovje po svoji vrednosti razdelimo in ohranimo. Delo in trud, ki ga s tem imamo, se nam obilno poplača. Poleg tega dobimo pri tem opravilu najnatanejši vpogled v čebelno življenje in to nas napotuje k napredku in pravičnemu ravnanju s to čudovito živalico, ki jo potem tolikanj bolj čislamo in negujemo. To pa sebi v prid in v povzdigo te čudovite reje.

Čebelarji! Oprimate se vsi še letos združevanja čebel in opustite za vselej rabeljsko delo — žvepljanje, ki se nikjer drugje ne izvršuje več kakor pri nas na Slovenskem.

A. L.

Nekaj navodil za trgatev.

Dolenjsko vino slovi sicer na Kranjskem, izven naših meja se pa ne sliši o njem skoraj nič. To pa zaradi tega, ker skrbimo premalo, da bi se prilagodil okus vina onim zahtevam, ki jih stavi svetovna kupčija. Cviček (naše rudeče vino) se bo pač le pil večinoma v onih krajih, kjer je udomačen že danes. Izven Kranjske se ga bode dalo težko razširiti. Bela vina bi se pa dala prodajati prav lahko komur si bodi. Skrbeti bi morali vina, da imajo svetlo barvo. Danes se najvišje cenijo svetlozelenkasta vina. Tudi ne marajo izven Kranjske belih vin, ki imajo le nekoliko zagaten okus ali pa celo okus po tropinah.

Svetla barva in gladek okus se pa da doseči le, če grozdje takoj zmastimo in stisnemo. Štajerci in Niževstrijci, ki pridelajo slovit in povsod znana vina, se ravnavajo po pravilu, da more biti vse grozdje, ki je bilo natrgano čez dan, vsaj do prihodnjega jutra že odtisnjeno (prešano) in kot mošt v sodu. Ako se pusti mošt na tropu, izluži namreč precej zagatne česlove kisline iz lupin, peškov in posebno iz hlastin (pecljev). Največ zagatnih snovi dobi mošt iz pecljev. Radi tega imajo tam, kjer izdeljujejo vina finejšega okusa, navado, da grozdje pecljajo, to se pravi, jagode ločijo od hlastin. To se izvrši s posebnimi pecljalnimi stroji ali pa na navadni pecljalni mreži, katera se položi čez kad. Grozdje se nasiplje na mrežo ter z grebljicami ali z rokami poriva po mreži sem in tja. S tem se odtrgajo jagode in padejo skozi mrežo v kad, peclji pa ostanejo na mreži in se tako ločijo od jagod. Tako pecljanje je priporočljivo pred vsem tam, kjer nameravamo pustiti mošt nekaj časa na tropu. To moramo izvesti pri črni in tudi pri cvičku, da dobimo potrebno barvo. Priporočljivo je pecljanje vsega grozda. Na vsak način bi pa morali pecljati vsa rudeča vina (tedaj cviček) in črnine in bi s tem močno povzdignili okus teh vin.

Pokipi naj mošt pod kipelno veho, ker preprečimo s tem, da bi uplival zrak na kipeči mošt. Kakor vsem znano, se mošt segreje med kipejem in gorak mošt je vedno v nevarnosti, da se naleze cike. To pa je izključeno, če nima zrak pristopa k moštu oziroma k vinu. Ohranilo bi se pri nas marsikatero vino, brez da bi pričelo cikati, ko bi kipelno pod kipelno veho.

Važno je tudi, da nam pri kipeju ves sladkor pokipi. Če ostane kaj sladkorja nepokipelega, ne pride vino do miru. Pred vsem nam prične zopet pokipevati spomladi, ko postane v kleti gorkejši. To pa ni ravno prijetno. Da mošt, bodiši vinski ali sadni mošt, dobro pokipi, mora biti pravilno gorak. Premrzli mošt prepočasno kipi in vsled tega zaostane. V pregorkem moštu delujejo kipelne glive pa prehitro in prekrepro ter otrpejejo, predno je pokipel ves sladkor. Najpopolnejše

nam pokipi mošt, če ima 15° do 18° C predno prične kipeti. Temvečji kot je sod, bolj je nevarna višja toplota. V slučaju pa, da je ponehal mošt kipeti, a je še vedno sladak, se pomešajo drože in s tem kipelne glive, ki so se že vsedle na dnu, med vino in če je v kleti toplota primerna, bodo zopet pričele delovati. Ako je bilo grozdje zdravo, se ni ničesar bati, če pomešamo droži zopet med vino. (Mnogi celo prevažajo v novembru in decembru pokipelo vino nepotočeno in z droži vred brez kakih posledic.) Ako bi pa ne bili odbirali gnilih jagod z največjo skrbnostjo, potem se nahaja seveda med drožmi razna nesnaga in bi bilo nevarno, premešavati pokipelo vino.

Omenil bi še, da se tudi priporoča večkrat pomešati že pokipelo vino, če hočemo znižati kislino. R. Zdolšek.

Jesensko gnojenje travnikov.

Jesen se bliža! Kmetovalci bodo večinoma svoje pridelke kmalu pospravljene imeli; že sedaj lahko preračunijo letošnjo letino.

Današnje razmere, zlasti nepovoljno stanje kmetijstva, pa umnega gospodarja odločno silijo, da preišči, če je tudi vse spolnil, da je dosegel največji donos. Današnjemu nepovoljnemu stanju kmetijstva se da najbolje in trajno odpočiti le z večjim in boljšim pridelkom, ki se doseže z razmerno nizkimi stroški.

Stari rek: — veliko in dobre krme da veliko in dobre živine, veliko gnoja, veliko pridelkov, veliko denarja in zopet narobe — velja za vse naše kraje.

Nedvomno se da čisti dohodek naših kmetij prav znatno dvigniti, če se nam posreči, z majhnimi stroški pridelati boljše in več krme, ker moremo z njo več živine boljše prekrmiti in jo tudi več odprodati. Sredstvo v dosego tega je predvsem pravo, gospodarsko gnojenje, kakor spričuje na tisoče vzgledov iz drugih dežel.

Z neprestanim pridelovanjem smo odvzeli našim zemljam velike množine redilnih snovi. Ker nismo vrnili zemlji z gnojem dotičnih snovi, je postal pridelek manjši in slabši.

To velja za vse tri važne redilne snovi in sicer za: dušik, kalij in fosforjevo kislino, katero imajo vse naše zemlje že od narave malo v sebi.

Z odprodajanjem živine, mleka in žita pa odvezamemo kmetiji vselej velike množine teh snovi, posebno fosforjeve kisline. Iz tega vzroka nas ne sme presenetiti dejstvo, da imajo vse naše kmetije slabe in majhne pridelke in slabo živino. Čestokrat se toži tudi nad trdim in slabim senom. Vzrok temu je pomanjkanje fosforjeve kisline in kalija.

Umen gospodar ne sme zamuditi, da v svoji zemlji nakopiči fosforjeve kisline, in sicer v obliki Tomasove žlindre. V njej je ta kislina po ceni in ona ima apno v sebi, ki tudi blagodejno upliva na kakovost zemlje in pridelkov. Tomasova žlindra je danes najprijateljnejše in najcenejše fosforjevo gnojilo, kar svedoči tudi ogromna poraba v deželah, ki so v kmetijstvu najbolj napredovale.

Kakor hitro pa gnojimo z Tomasovo žlindro, moramo hkrati gnojiti tudi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mesto teh dveh rabimo tudi lahko pepel, seveda je treba veliko večjih množin kakor pri kalijevi soli. Kalij je za rastline ravno tako važen kakor fosforjeva gnojila. Ja, ničnik žlindre je spoznati šele po gnojenju s kalijem. S kalijem pognojene rastline trpe veliko manj vsled mraza. Tudi na vlogo v zemlji upliva kalijevo gnojilo ugodno.

Tudi tretje redilne snovi, dušika, ne smemo pozabiti na travnikih. Njega imamo dovolj pri hišah v obliki gnojnice. Žalibog se pa to gnojilo popolnoma zanemarja, in prisiljeni smo zato kupovati draga dušičnata gnojila: amonijev sulfat ali pa čilski soliter. Gnojnica je za rastline kri; brez dušika ni obilo in dobre krme.

S Tomasovo žlindro in kalijevo soljo gnojimo vso jesen in tudi po zimi na sneg. Gnojiti je treba objednem z dušikom v obliki gnojnice ali amonijevega sulfata. Na oral se vzame 300 kg Tomasove žlindre, 150 kg kalijeve soli in primerne množine gnojnice ali hlevskega gnoja ali pa 100 kg amonijevega sulfata. Z umetnimi gnojili je gnojiti pred gnojenjem z gnojnico.

Že sedaj je treba misliti na jesensko gnojenje. Že sedaj naročajte kmetovalci umetna gnojila pri zanesljivih tvrdkah. Imamo ja naše kmetijske podružnice in družbo, ki nam postrežejo z najboljšim in najcenejšim blagom. Pri nakupovanju gnojil ne smemo gledati preveč na ceno, na denar.

Naše kmetijstvo hira, ker skromni dohodki ne krijejo obilnih stroškov. Temu se da odpočiti edinole z večjimi dohodki. Kmetijstvo je obrt kakor vsaka druga; če v obrt ne vtaknemo glavnice v obliki sirovin (— v poljedelstvu v obliki gnojil —), potem tudi nimamo kaj pridelati in prodati. Posestniki, nakopičite v svojih zemljah dovolj redilnih snovi, in imeli boste bogate žetve. Nakupite predvsem sedaj v jeseni gnojila, ravnejte pravilno z gnojem in ne pustite v nemar niti kapljice gnojnice. To je prav izdaten lek proti hiranju našega kmetijstva. Ing. A. V.

Gospodarske drobtine.

Grozdje se da več mesecev dobro ohraniti, ako ga pravilno odbereš in pazljivo ravnaš z njim. Shraniš ga lahko tako, da ga obesiš ali zložiš na lese. Izloči grozde z bolj trdimi, redkimi in debelimi jagodami, ako ga obesiš, zveži na spodnjem koncu grozd tako, da je pecelj obrnjen navzdol; z eno nitjo lahko zvežeš dva grozda. Stresi vsak grozd, da so jagode kolikor mogoče na redko, skrbno izreži vse, kar je gnilo ali ranjeno. Tako pripravljeno grozdje obesi na zračem, ne presuh prostor. Ravno tako pripravljeno lahko zložiš na lese. Vsak drugi dan ga moraš pregledati in odstraniti vse gnile jagode. Ko ga spravljaš, mora biti grozdje in prostor popolnoma suh. Iz takega grozda delajo v krajih, kjer so vinogradi, okoli Božiča pikoliti.

Razglas. Ker namerava domobranska uprava 56 topničarskih voznih remont, katere potrebuje za letošnjo jesen, dobaviti potom komisijonelnega nakupovanja remont, bode c. kr. ministrstvo za deželno brambo dotični komisiji, ki ima izvršiti ročno nakupovanje, ukazalo, da pride v svrhu komisijonelnega nakupovanja v Mokronogu (pol. okraj Krško) v ponedeljek, dne 15. septembra t. l. ob 8. uri dopoldne, in v Št. Jerneju (pol. okr. Krško) v torek, dne 16. septembra t. l. ob 9. uri dopoldne.

Na konjski semenj pride ročno-nakupovalna komisija za remonte domobranskega topničarstva.

Nakupovali se bodo le konji, katere so konjerejci ali vzrejevalci sami priredili, oziroma zredili, in kateri imajo temeljem § 8. zakona z dne 6. avgusta 1909, drž. zak. številka 177, izdane živinske potne liste; ti konji morajo biti v starosti od 4 in pol do 7 let, višočina 161 — 172 cm, morajo imeti čvrste kosti, široka mišičasta prsa, močna ledja, trdna kopita in dobro hojo ter biti toplokrvnega plemena in primerno plemeniti. Konje v velikosti 161 — 166 cm se bo remontovalo le takrat, ako so drugače izvršni, ravno tako konje pod 5 leti, ako so močno raščeni.

Ako bi se našlo pri nakupovanju remont pripravne topničarske jezdne konje, je topničarska ročno-nakupovalna komisija pooblašena, da tam nabavi tudi jezdne remonte.

Nadalje se je naročilo ročno nakupovalni komisiji divizije dalmatinskih deželnih strelcev-konjenikov, ki bode tudi k gori imenovanemu nakupovanju prišla, da kupi tam primerne jezdne remonte za to divizijo. Taki topničarski in konjeniški jezdni konji morajo biti v starosti od 4 — 7 let, višočine 158 — 166 cm, odnosno 154 — 159 cm, ter imeti dober hrbet in pravilne noge.

Za take konje, ki so popolnoma sposobni za topničarske uprežne konje, se bo plačala remontna cena po 800 K, za take konje pa, ki so popolnoma sposobni za jezdne topničarske in konjeniške konje, remontna cena po 700 K.

Za vsakega nakupljenega topničarskega vzprežnega in jeznega konja more se izplačati k remontnemu znesku z ozirom na kakovost konja naplačilo iz sredstev c. kr. ministrstva za domobranstvo.

Za nakupljene konjeniške jezdne remonte se z ozirom na majhno višočino naplačila ne dovolijo.

Za topničarske in konjeniške konje se more z ozirom na njih kakovost in na druge razmere prisoditi konjerejcem ali vzrejevalcem tudi premija iz sredstev c. kr. poljedelskega ministrstva po naslednjih določilih.

Premije smejo prejeti samo taki konjerejci in vzrejevalci, ki imajo državljanstvo v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru in ki morejo z rodovnikom ali zaskočnim listom dokazati, da so dotične remonte tudi resnično v totranskem državnem ozemlju sami zredili.

Kadar bi ta ali oni konjerejec tega dokaza o nakupu ne mogel podati, sme remontna nakupovalna komisija izjemoma dovoliti, da se dokaz pozneje, najkasneje v 14 dneh pošlje domobranski poljski havbični diviziji št. 22 v Gradcu.

V takih primerih izplača nakupovalna komisija potem, ko so dospele dokazne listine, premije tudi iz sredstev c. kr. poljedelskega ministrstva.

V onih slučajih, v katerih se bodo izplačevala naplačila in premije, te povprečno ne bodo prekoračile zneska 100 K.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko. Ljubljana, dne 16. avgusta 1913.

Politični pregled.

Žrtve balkanskih vojn. Dopisnik „Corriere della Sera“, ki se je mudil v Makedoniji in je obiskal vsa večja bojišča zadnjih bitk, je sestavil to-le cenitev izgub balkanskih narodov. V prvi vojni je mobilizirala Bulgarija 350.000 mož, izgubila 80.000, vojni stroški znašajo 1440 milijonov kron. Srbija 250.000 mož, izgubila 30.000, stroškov ima 744 milijonov kron. Grška je mobilizirala 150.000, izgubila pa 10.000 mož, stroški znašajo 336 milijonov kron. Črna gora je mobilizirala 30.000, a izgubila 8000 mož, stroškov ima 192 mil. kron. Turčija je mobilizirala 450.000,

Oj cvetoči in pa vroči.
Rim je narodom vzgojišče,
In preslavno učilišče . . .
Tam sedi naš Oče sveti,
Ki ljubezen v srcih neti,
„Žarni ogenj“ — Pij deseti,
Zmotnemu človeštvu sveti:
Kristusov je to namestnik
In krščanski blagovestnik.
Tam stoluje in zaklade
Razdeluje božje nade,
K sebi kliče vse sinove,
Vse sinove, vse rodove
In razlaga jim resnico
In uči jih vso pravico:
„Da so bratje, vsi zemljani,
Morajo si biti vdani.
Morajo si pomagati,
Ista jih narava brati,
In vse isti Bog je vstvaril,
In s prostostjo vse obdaril.
In sin Božji vse rodove,
Vse Adamove sinove,
Rešil je s krvjo predrago,
Oj predrago in preblago,
Pa vsi, ki živijo, ne bi
Več živeli samo sebi,
Ampak Njemu, ki umrl je
Za ljudi in raj odprl je.
Ako boste izpolnili
Vse po božjem naročili,

Boste Kristovi učenci,
Njega bodete gojenci,
Vas resnica bo vodila,
Vas resnica bo sprostila.“

Rim svetá vsega je sredi,
In iz njega gre beseda,
V svet beseda gre resnice,
In spravljivosti, pravice;
Govori jo sveti Oče,
Njã srce za vse je vroče . . .
Oj, ozrimo v to se mesto
Rimsko, kristijani, često!
Tja hitimo kristijani,
Zvesti vsi katoličani:
Tam uči se veda prava,
Božja veda, veda zdrava,
Se uči resnica čista,
Neskaljena vedno ista.
Dnes uči se v istih glasih
Kakor v starodavnih časih.

Stojaj, rimsko mesto sveto!
Z dušo te pozdravljam vneto.
Vladaj v njem, naš Oče sveti,
In ljubav nam v srcih neti!
Pij — „žareči ogenj“ sevaj,
Za resnico svet ogrevaj!

izgubila 100.000 mož, vojni stroški znašajo 1902 milijonov kron. V drugi vojni je izgubila Bulgarija 60.000 mož, stroški znašajo 874 milijonov kron. Srbija je izgubila 40.000 mož in ima 480 milijonov vojnih stroškov. Skupne izgube v obeh vojnah in kar jih je vsled kolere in epidemije pomrlo, se cenijo na 400.000 ljudi, a skupni vojni stroški znašajo do 6240 milijonov kron.

Bulgarija in Turčija. Kjer se pripravata dva, tretji dobiček ima. Ta pregovor se je žalibog uresničil tudi na Balkanu. Med tem, ko so se Bulgari, Srbi, Črnogorci in Grki med seboj za vojni plen vojskovali, vdrla so Turki na nekdanje turško, a od Bulgarov zasedeno ozemlje in zasedli celo Lozengrad in Odrin.

S prva so sicer vsi bili prepričani, da velevlasti ne bodo dopustile, da bi se Turki takorekoč očitno delali norce in prezirali sklepe londonske konference, ki je odločno priznala Odrin in Lozengrad Bulgarom. Bulgari sami so stavili ves svoj up na velevlasti. Na veliko začudenje pa so imele velevlasti moč in korajžo le tedaj, ko je bilo treba balkanskim državam priskrbiti njihov vojni plen in jim tako indirektno vsiliti medsebojno vojsko, a sedaj je ni velevlasti, katera bi nastopila za Bulgarijo in za svojo čast vsled kršenja londonskih sklepov.

Celo Rusija, na katero so se Balkanci osobito Bulgarija največ zanašali ne gane niti z mezinem. Baje je celo Rusija dala Rumuniji in drugim balkanskim državam nasvet naj udarijo po osamljeni Bulgariji. Sedaj seveda Bulgarom drugoga ni preostalo, kakor pričeti direktna pogajanja s Turčijo. Kajti na novo vojsko s Turčijo pač pri najboljši volji Bulgarija ne more misliti. Preveč je izčrpala svoje moči v prejšnji turški in zavezniški vojski in bilo bi naravnost blazno v sedanjih razmerah tirati izmučeno bulgarsko armado v turški ogenj. Bulgarski delegati so že v Carigradu dospeli, da se rešijo mirnim potom, kar se da.

Na Odrin že Bulgarija skoro ne misli več, pač pa zahteva za se predmetje okoli kolodvora in Lozengrad. Tako bridko se maščuje nad Bulgari njihova preoblastna politika.

Dopisi.

Iz Soteske. Dne 27. avgusta je bila pri nas prva občinska volitev. Napravil se je za to volitev kompromis; pri tem dogovoru je bil za podobno postavljeno po svojem „naprednem mišljenju“ dobro znani Anton Klinc iz Gorenjega Polja. Ko je nekdo opomnil, da podobne najbrže ne bo, je vpričil vseh zbranih mož nekako takole odgovoril: „Če ne bo podobne, me ne bo treba voliti; saj mi ni nič na tem, ali sem v občinski odbor izvoljen ali ne.“ — Na te besede smo ga zapisali za kandidata v podobni. Toda glej nesreče! ko smo dobili glasovnice za volitev, smo videli, da res ne bo volitve za podobno in lahko si je misliti, v kako zadrego je prišel sedaj Anton Klinc. Kaj narediti? Ali besedo držati ali prelomiti. Ako bi držal možko besedo, bi rekel: „Tako smo sklenili pri kompromisu in tako naj ostane. Ako ni podobne, jaz odpadem, kakor sem takrat rekel.“ — Toda Klincevi privrženci in z njimi Klinc sam so kompromisno listo za našimi hrbti na tihem v zadnjem času v svojo korist preuredili, tako, da tik pred volitvijo ni bilo več mogoče drugim volilec zvedeti za to liberalno močnatost. Tako so Klincevi privrženci pokazali v javnosti svojo pravo barvo. Da bi dobre volilce preslepili, so volili tudi gospe župnike, toda Klinc je izjavil, da se bo odpovedal odborniški časti, ako bo sedanja volitev potrjena, ker noče sedeti s takimi možmi pri eni mizi. — Klinc naj torej na župansko desko napravi naslov: Županstvo po prelomljeni moški besedi.

Domače in tuje novice.

K diamantni maši — preč. g. kanonika Povše-ta se nam še poroča, da je od blizu in daleč prišlo mnogo čestitk. G. biseromašnika je še posebno razveselilo pismo, ki ga je prejel par dni pozneje od svojega nekdanjega inštruktorja iz Znojma. To je Med. Dr. Kaspar Prettner, ki je o slavnosti čital v nekem listu in takoj izrazil svoje čestitke. G. Prettner je rodov Novomeščan. Njegov oče je bil čislav čevljarji mojster, ki je bival v svoji hiši v sedanji šolski ulici za frančiškanskim vratom št. 56. Oče Prettner je v francoski dobi nekemu kmetu rešil življenje. Ker so se kmetje v okolici sovražno vedli proti Francozom, jim je bil nekaj časa vstop v mesto prepovedan pod smrtno kaznijo z ustreženjem. Nek kmet nevedoč za to se je skrivil v Prettnerjevo hišo. Mojster si je izmislil prevaro: hitro posede moža med čevljarjske pomočnike ter mu da orodje v roke. Iskajoča straža se bliža. Mojster se navidezno togoti nad neukim čevljarjem-kmetom, knefra je pela po njegovem hrbtu, ker takó zanikerno dela. Tako premoti stražo, ki je odšla. Kmeta so preoblečenega pripeljali na njegov dom.

Šolske knjige

zvezke in vse šolske potrebščine

pri J. KRAJEC nasl. in URBAN HORVAT-u v Novem mestu.

Pri udovi tega mojstra je stanoval g. Povše kot dijak tukajšnje gimnazije. Inštruktor mu je pa bil gori imenovani gospod, ki je bil tudi v sorodu s trebelskim župnikom Janezom Schuller. G. Prettner je po dovršeni gimnaziji studiral medicino. Pozneje je prišel na Moravsko. Menda je bil ob enem zdravniški spremljevalec nekega bolehnega vlastelina. Vsako leto se je podal na daljša potovanja večinoma v Italijo. Od l. 1862—1910 je bilo dr. Prettnerjevo bivališče Češki Rudolec na Moravskem. Od oktobra l. 1912 pa biva v Znojmu. Nameraval se je preseliti v okolico Gorice ali Trsta, a ga je bila bolezen zadržala. — Znan je bil z rajnim kanonikom Anžlovarjem in pokojnim lekarnarjem Rizolijem, katera sta mu poročala novomeške zanimivosti. — Častitljivemu starčku, rojenemu Novomeščanu, dr. Prettnerju še mnoga leta!

Poroka. Dne 6. sept. sta bila v kapiteljski kapeli poročena g. Rudolf Franz, inženir in c. kr. nadkomisar pri železnici, stanujoč v Semiču, rojen v Jägerndorfu v avstrijski Šleziji in gospica Ana Slanc, hči tukajšnjega odvetnika dr. Slanca. Ženin je „starokatoličan“. Svatje so se pripeljali v petih kočijah.

Imenovanje. Naš ožji rojak gospod dr. V. Molé je imenovan praktikantom pri centralni komisiji za varstvo zgodovinskih spomenikov na Dunaju, ter je prideležen za Dalmacijo s sedežem v Splitu.

Poroka. V Mirnipeči sta se poročila dne 26. avgusta gospod nadučitelj v Doberniču Ivan Franke z gosp. Marijo Kotnikovo. Poročil ju je brat g. Fran Franke, vikar v Oseku.

Umrla je 27. avgusta občespštovana gospa Ana Šešek, vdova po davčnem nadupravitelju. Žalujoci sin je prihitel k pogrebu iz daljne Bosne. N. p. v. m.!

Vpisovanje novih učencev za prvi razred Novomeške gimnazije se bo vršilo v ponedeljek 15. septembra od 10. do 12. ure dopoldne. Sprejemni izpiti pa se začnejo v torek 16. sept. ob devetih uri zjutraj.

Začetek šolskega leta 1913/14 na novomeški gimnaziji. Učenci od drugega do osmega razreda se bodo vpisovali 17. sept. Dne 18. septembra bo ob 8. uri v frančiškanski cerkvi slovesna služba božja in prizivanje svetega Duha.

Ponavljalni izpiti se začno 16. septembra in morajo biti 18. izvršeni.

Na petrazredni dekliski ljudski šoli v Rudolfovem se bode začelo šolsko leto 1913/14 dne 16. septembra s slovesno sv. mašo v čast sv. Duhu v kapiteljski cerkvi. Učenke se bodo vpisovale v pisarni šolskega vodstva dne 15. septembra t. l. od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 4. ure popoldne.

Prememba posesti. Trgovec g. Edmund Kastelje pri mostu je kupil od hranilnice v Kandiji bivši Windišarjev hlev. Čujemo, da na tem prostoru postavi magacin, kateremu dá lično zunanost, ki bo v okras ondodnemu križišču.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu avgustu 1913 je 210 strank vložilo 98.398 K 12 h; 225 strank vzdignilo 95.825 K 25 h; torej več vložilo 2572 K 87 h; štirim strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 16.400 K; stanje vlog 3.631.244 K 76 h; denarni promet 440.271 K 76 h; vseh strank je bilo 915.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, je imela meseca avgusta 1913 denarnega prometa 137.674 K 50 h. Vložilo je 162 strank 43.242 kron 78 h, a dvignilo 146 strank 29.971 K 69 h. Izplačalo se je 41 strankam posojila 25.327 K. Skupno število zadružnih članov 2268.

Hranilnica in posojilnica v Kandiji nam z ozirom na zadnje opazke o obrtno nadaljevalni šoli v Novem mestu naznanja, da se je dozda, kolikor je razvidno iz zapisnikov, samo enkrat vložila prošnja za podporo. Leta 1912 je bila dovoljena podpora, ki pa še ni vzdignjena.

Kandijanska pošta. Koliko časa rabi pismo iz Novega mesta v Kandijo, nam je pred kratkim povedal eden tukajšnjih gospodov. V petek 5. t. m. je oddal pismo na novomeškem kolodvoru z neko nujno zadevo. Dasi je adresat vpraševal v soboto in nedeljo na pošti, je bil odgovor vedno negativen. Nazadnje se je stvar odpošiljatelju neverjetna zdela; šel je sam na pošto in „vjudno“ prosil, naj se vendar potrudijo gospodične bolj natanko pogledati, češ, da pismo mora tukaj biti. Šele tedaj se je posrečilo odpošiljatelju samemu dobiti v roke zaželjeno pismo. Ali mislijo naše milostljive gospodične na pošti, da se ljudje poslužujejo pošte samo za „špas“ ali „luksus“, samo da bi imeli priliko priti v

dotiko z ljubeznjivimi gospodičnami? Nota bene je še celo bila na pismu ponižna prošnja, naj se smatra pismo za nujno. Seveda pa na vse to naše poštno gospodične ne morejo paziti; kdo bi pa na druge bolj nujne in bolj prijetne zadeve mislil. Kaj ne?

Sicer pa to ni prvi slučaj naše kandijanske poštno točnosti in ljubeznivosti. Naši ljudje, osobito kmečki, se nič kaj posebno ne hvalijo z postrežljivostjo naših poštnih gospodičen. Toliko za danes. Ako pa se bodo taki slučajji ponavljali, si bomo pač znali poiskati poti in sredstva, da bo tudi kandijanska pošta točno in postrežljivo funkcionirala.

Nov poštni urad se je otvoril dne 1. sept. 1913 v Belicerkvi (politični kraj Rudolfovo) z uradno označbo: „Weisskirchen, Krain — Belacerkev“, ki se bo pečal s pisemsko in vozno pošto ter ob enem služboval kakor nabiralnica poštnega hranilničnega urada. Ta urad bo imel zvezo s poštnim omrežjem po dnevno dvakratni poštopi do vasi Dolenje Krovno v spoju z obstoječo poštno vožnjo Rudolfovo-Sv. Peter pri Rudolfovem-Smarjeta na Kranjskem. Istočasno se opusti v Belicerkvi obstoječa poštna nabiralnica.

Konjski tatje v Novem mestu. Dne 27. t. m. je bilo mestno stražništvo in orožništvo po brzovajih obveščeno, da pripeljejo tatje dva konja in zrebeta, ki so ukradeni pri Ivanu v Petrinji. Stražništvo je čakalo celi dan na tatu. Konjski mešetar Lužar je proti večeru sporočil, da je nekdo v Družinski vasi z dvema konjema in zrebetom pincgavske pasme. Alarmirano orožništvo in stražništvo se je peljalo v zaprtem vozu na lice mesta. Ko pride do Ločne, zapazi, da so konji privezani k nekemu vozu, poleg pa skače zrebe. Ko se pripeljejo nasproti, ustavijo voz in izstopijo. Na vozu sta bila znana mešetarja Tekster in Janc ter neznanec vulgo Petra. Orožniki so Tekstra zgrabili, Petra pa je skočil v koruzo, skozi to v gozd in izginil v temno noč. Orožniki so sledili dalje časa za njim, a bilo je pretemno, zato vsaka sled nemogoča. Obkolili so gozdiček in čakali jutra. Ali zaman, konjskega tatu Hinko Figa, vlg. Petra iz Zigaramostu (Stajersko) ni bilo več v njem. Konje, vredne nad 3000 kron, so dobili, prebrisanega, že večkrat kaznovanega, zelo nevarnega konjskega barantavca vlg. Petra pa ne.

Zaloška graščina je prišla zopet v roke Langerjev. Kupil jo je nek inženir, vitez Langer, sorodnik tistih Langerjev, ki imajo gradič v Bršljinu. Sedanji lastnik je bil kot inženir na Angleškem in si je tam pridobil precejšnje premoženje ne le po svoji službi, ampak tudi po baje zelo bogati ženitvi. V zadnjih letih so se lastniki te graščine kar menjavali. Rainer je prodal Smrekarju, in ta nekemu Poljaku Olkužnik. Ko slednji ni mogel plačati kupnine, je prišla graščina na dražbo; zdražila jo je Ljudska posojilnica v Ljubljani za 225.000 K. Pravijo, da namerava inženir pl. Langer kupiti tudi Pogaško graščino in druga velika posestva, katere je nekaj posedovala tedaj premožna Langerjeva rodbina.

Ogenj na Grmu. Dekleta gospodinskega tečaja so 4. t. m. v sušilnici tamošnje šole pripravljale zelenjavo za „konzerve“, ko se je hipoma cela priprava zažgala.

Le odločnemu nastopu vodje tega tečaja g. Zdolška imamo zahvaliti, da je ogenj kmalu ponehal in da se ni zgodila večja nesreča.

Iz Št. Jerneja. Svinjska in perutninarska razstava obeta prav zanimivo sliko. Priglasilo se je nad štiri sto raznih razstavljavcev. Ob enem bode ta dan 16. t. m. nakup konj za remonte, pridete dve komisiji. Razstavili bomo živali ne samo za ogled in premovanje, marveč tudi za nakup.

Nezgoda. Janez Zlogar, posestnik na Gabrovcu pri Metliki, je pri obiranju hrušk, ko se mu je odrgala veja, tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo. Uspešno se zdravi pri Usmiljenih bratih v Kandiji.

Razglas. S tem se daje na znanje, da se je izpraznilo ustanovno mesto invalidne ustanove društva ljubljanskih gospá v letnem znesku 67 K 20 v. Pravico do te ustanove, katera se uživa dosmrtno, imajo taki na Kranjskem rojeni invalidje, ki so služili pri pehotnem polku št. 17 (sedaj pl. Milde) in ki niso oskrbovani v kaki invalidnici. Od teh pa imajo pred vsem prednost invalidje iz vojske 1859. leta. V slučaju pomanjkanja takih prosilcev imajo pravico do ustanovnega zneska 67 K 20 v. tudi oni na Kranjskem rojeni invalidje, ki so služili pri drugih polkih. Nekolkovane v tem smislu opremljene prošnje je vložiti potom politične oblasti prebivališča do 15. sept. 1913 na c. kr. deželno vlado v Ljubljani. — C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

Neodna smrt je vzela 7. t. m. v Ljubljani mlado življenje občeznani in posebno Novomeščanom in Kandijancem prijubljene gospe Mariji Podkrajšek-ovi roj. Kastelčevi. Pokojna je darovala Vsemodremu najlepšo dobo 29 let kot krščanska mati po kratki, a premučni boleznii ter udana v voljo Božje previdnosti. Pogreb je bil 9. t. m. na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu, kjer si naj odpočije trpeča blaga mati in najboljša soproga. — Prežalujočemu gosp. soprogu in trem ljubkim otrocičem ter vsem sorodnikom naše iskreno sožalje!

V spomin na katoliški shod se prodajajo krasne velike podobe Brezmadežne s posvetilnim besedilom, dalje umetniške razglednice in spominski znaki pri J. Krajec nasl. v Novem mestu. Slovenci, segajte pridno po omenjenih podobah, spominskih znakih in razglednicah, da boste imeli trajen spomin na sijajno uspeši slovensko-hrvaški katoliški shod. Posebno priporočamo krasne razglednice „Združitev Hrvatske in Slovenije ob hrvaško-slovenskem katoliškem shodu v Ljubljani“. Vsak zaveden Slovenec in Hrvat naj bi odslej rabil le te razglednice!

Kogar tarejo skrbi, in si na noben način ne ve pomagati, navadno poskusi svojo srečo nazadnje še s srečko, in res se ta poskus marsikdaj dobro obnese, saj je čisto slišati, da je ta ali oni čez noč obogatel vsled glavnega dobitka. Najpriporočljivejša je turška srečka, ker lastnika v srečnem slučaju s svojimi glavnimi dobitki po 400.000 in 200.000 zlatih frankov in istini reši vseh gmotnih skrbi, v najneugodnejšem slučaju pa se mu večji del za srečko izdanega denarja povrne v obliki najmanjšega dobitka, ki ga vsaka srečka mora zadeti, oziroma dobi vsled vedno naraščajoče vrednosti turških srečk v doglednem času tudi ves svoj denar zopet nazaj, če srečko prodaja. Tako velikih ugodnosti ne nudi nobena druga srečka in ni je loterije na svetu, ki bi bila varnejša in nedolžnejša od turških srečk. Turške srečke so tedaj loterija in hranilnica obenem, zato ju priporočamo vsem onim, ki bi radi poskusili svojo srečo brez posebnega rizika. Mesečni obrok za turško srečko, koje prihodnje žrebanje se vrši dne 1. oktobra t. l., znaša samo 4 krone 75 vin. Kdor pa hoče pridejati še K 125, prejme zraven še priporočljivo srečko italijanskega rudečega križa, tako da je potem deležen 10 žrebanj vsako leto. Naročila sprejemajo in pojasnita dajejo za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg št. 19, in vsi njeni sodrujniki po deželi. Naročajte le po posredovanju „Slov. Straže“, ki je v zvezi z mogočno slovansko krščansko banko s polno vplačano delniško glavnico 40 milijonov kron, pri kateri se ni bati zgube in neprilik.

Neverjetno, a resnično je, da vsak naročnik turške srečke mora zadeti! V srečnem slučaju znaša dobitek 400.000 ali 200.000 zlatih frankov, v manj ugodnem slučaju 30.000, 10.000, 4000 frankov itd., v najneugodnejšem pa 400 frankov. Za turško srečko, koje prihodnje žrebanje se vrši 1. oktobra t. l., izdan denar tedaj nikakor ni izgubljen, kakor na pr. po brezuspešni igri v loteriji, marveč tvori varno glavnico, ki se zvišuje z vedno naraščajočo vrednostjo turških srečk. Prav posebne in velike važnosti pa je, da naročnik turške srečke že po vplačilu prvega obroka zadobi izključno igralno pravico do dobitkov in da po odplačilu kupnine brez vsakega nadaljnjega vplačevanja igra toliko časa naprej, dokler ne zadene. In enkrat mora zadeti! Da je vsakomur, kdor hoče svojo srečo poskusiti s srečko, omogočeno nabaviti si v ta namen najiminenitnejšo turško srečko, določili so se mesečni obroki na samo 4 krone 75 vin. Kdor pa hoče plačevati mesečno po 6 kron, dobi poleg turške srečke še izborno srečko italijanskega rudečega križa, tako da ima potem na leto desetkrat upanje na glavne in druge lepe večje dobitke. Naročila sprejemajo in pojasnita dajejo za „Slovensko Stražo“ gosp. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg št. 19, in vsi njeni sodrujniki po deželi. Naročajte le po posredovanju „Slovenske Straže“, ki je v zvezi z mogočno slovansko krščansko banko s polno vplačano delniško glavnico 40 milijonov kron, pri kateri se ni bati zgube in neprilik.

Poročilo o „Dijaški kuhinji“ za šolsko leto 1912/13.

Sprejetih je bilo v „Dijaško kuhinjo“, 56 učencev. Pred koncem leta sta dva zapustila gimnazijo. Iz osme je bilo troje dijakov, ki so vsi naredili maturo, iz sedme sedem, iz šeste pet, iz pete deset, iz četrte deset, iz tretje pet, iz druge štiri, iz prve deset, iz četrtega r. l. j. št. dva. Enajst dijakov je končalo leto z odliko, pet jih ima ponavljajni izpit, drugi so dobro dovršili. Lahko rečemo, da so se z velike večine izkazali vredne podpore. Vplačali so od 4. septembra 1912 do 27. julija 1913 skupaj 898 K, drugi stroški so se pokrili deloma z darovanimi živili, deloma s podporami:

Slavni deželni odbor 400 K, Hranilnica in pos. v Kandiji 400 K, Posojilnica v Žužem-

berku 50 K, Hranil. in pos. v Metliki 40 K, Hranilnica in pos. v Višnji gori 30 K, Hranilnica in pos. v Mokronogu 20 K, Posojilnica v Št. Jerneju 20 K, Dijaško podporno društvo 200 K, dr. K. Slanc, odvetnik 200 K, Marija Antončič posest. Št. Vid 200 K, dr. Schegula, odvetnik 100 K, Bolnišnica v Kandiji 90 K, Alfred Podboj, podpolk. Zagreb 30+30 K, č. g. A. Dolinar, župnik v p. Kandija 52 K, č. g. I. Salehar, duh. svetnik Ljubljana 50 K, v mestu nabrano 496 80 K. Imena p. n. podpornikov, ki so plačevali na nabiralno knjigo, se priobčijo v prih. štev. Dol. Novic, ker danes ni prostora. Čisti dobiček dijaškega koncerta 139 30 K.

Stroški za koncert so znašali 48 68 K. Razen tega se je darovalo v mestu 144 K, izven mesta 101 K, duhovniki so poleg že imenovanih prispevali 365 50 K. Imena vseh v prihodnji številki. Obresti v mestni hranilnici so znašale 30 K, iz Kandijske hranilnice sem z obrestmi vred dvignil 273 27 K. Stranskih dohodkov je bilo 113 09 K. Vseh dohodkov je bilo torej 447 96 K. Stroški 4341 66 K. Vsak dijak je stal tedaj na dan (kosilo in večerja) čistega denarja 26 vinarjev. To je bilo seveda mogoče doseči le s skrajno štedljivostjo in darovi v živilih, za katere se zahvalim pred vsem fari topliški in šentviški, ki upam da tudi v prihodnje ne pozabijo ubogih dijakov. Zahvalim se tudi g. Windscherju v Kandiji, ki je za dijake dajal nekoliko ceneje meso, tvrdi J. Krajec nasl., ki je dala parkrat tiskovine zastoj, in sploh vsem, ki so na katerikoli način pomogli zavodu. Prosim vse, naj ohranijo tudi v prihodnje svojo naklonjenost. Onim pa, ki rujejo proti dijaški kuhinji in dobrotnike odvrtaajo od podpiranja, naj se dijaki sami zahvalijo.

Novo mesto, 8. septembra 1913.

Dr. Ciril Ažman, c. kr. prof.

O vremenu.

Hvala Bogu, da se našemu preroku ne izpolnijo vedno njegova vremenska napovedovanja, posebno takrat ne, če nam napoveduje neugodno vreme. O tem smo se lahko prepričali pretekli mesec, ko nam je že za sept. prorokoval večji del deževno vreme. — Toda, kakor smo že do sedaj videli, bode mesec september dokaj lep z le mimoidočimi malimi nevihtami. Pač imamo do 16. pričakovati še dovolj dežja, a bode pa potem vendar še veliko prijetnih dni do zadnjega. Potemtakem zna še biti zelo zadovoljna letina in še precej mošta bo priteklo v sode. — Uresničenje takega prorokovanja bode gotovo zelo razveselilo naša srca.

Listnica uredništva:

G. B. S. v Novem mestu: Članek o vinogradništvu za to številko prepoznaj. Prihodnjič.

Listnica upravnništva:

G. Antonio Bedene, Curityba, Brazilijska. Denar prejeli. Hvala lepa!

Loterijske številke.

TRST, 27. avgusta 73 28 19 57 15
GRADEC, 3. septembra 84 41 60 87 38

P 24/7
171

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin.

Pri c. kr. okrajnem sodišču v Trebnjem je po prošnji lastnikov polnoleta. Otmarija in nedol. Matilde, Arturja in Ivana Weselko na prodaj po javni dražbi zemljišče vlož. št. 361 k. o. Trebnje, ki obsega:
a) hišo št. 33 v Trebnjem (dr. Weselkova vila) z 8 sobami, 2 podstrešnicama, 2 kuhinjama, z obokano kletjo, verando in drvarnico;
b) vrt parceli št. 505/2 in 505/3, ki meri 19 arov 16 m², za katero se je ustanovila izključna cena v znesku 12.000 K.
Dražba se bo vršila dne 10. septembra 1913 dopoldne ob 10. uri pri tem sodišču v sobi št. 2.
Ponudbe pod izključno ceno se ne sprejmo.
Na posestvu zavarovanim upnikom ostanejo njihove zastavne pravice brez ozira na prodajno ceno.
Dražbeno izkupilo je položiti pri sodišču s 6% obrestmi do 31. decembra 1913.
Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri tem sodišču v sobi št. 2 med uradnimi urami.

C. kr. okrajno sodišče v Trebnjem odd. I.,
dne 23. avgusta 1913. 160

Dražbeni oklic. Ne. II. 42/13
1

V konkurznem postopanju Ivana Vriska iz Štraže se bode vršila dne 12. septembra t. l. ob 9. uri dopoldne pri podpisanim sodišču, soba št. 6 prodaja potom javne dražbe dvomljivih in neiztirljivih terjatev v nominalni vrednosti 273 K 47 h.

Terjatve se bodo prodale za vsako ceno in proti takojšnemu plačilu. Visokost posameznih terjatev in imenik dolžnikov zamore se vpogledati pri tem sodišču med opravnimi urami in na dan dražbe mad 8. in 9. ure.

C. kr. okrajna sodnja Rudolfovo odd. II.,
dne 22. avgusta 1913. 165

V brezalkoholni restavraciji v
164 Rudolfovem, na Glavnem trgu v
hiši g. pl. Fichtenau se sprejemajo
dijaki na hrano.

Steckenpferd-ovo
::: lilijino mlečno milo :::
od Bergmann & Co., Teschen a. Elbe
ostane slej ko prej nedosegljivo sredstvo proti pégam, kakor tudi neobhodno potrebno za racijonalno gojitev kože ter nežnosti, kar neovrgljivo dokazuje nebroj, vsak dan nam došlih zahvalnih pism. Dobi se po 80 v komad v lekarnah, drožerijah, prodajalnah dišav i. t. d. Istotako se priporoča Bergmannova lilijina krema „Manera“ kot čudovito sredstvo za gojenje nežnih rok; dobi se v tubah à 70 v povsod. 45-24-14

Dražbeni oklic. E 603/13
7
Dne 18. septembra 1913 predpoldne ob 10. uri bo pri tem sodišču, v izbi št. 6 na podstavi odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin: kat. obč. Gaberje, 1) vl. št. 276 a) poslopje, b) zemljiške parcele; 2) vl. št. 306 zemljišče; 3) vl. št. 582 zemljišče; 4) vl. št. 1136 zemljišče; 5) vl. št. 1137 zemljišče; 6) vl. št. 1143 zemljišče. Cenilna vrednost ad 1) a) 1600 K; ad 1) b) 450 K; ad 2) 103 K; ad 3) 215 K; ad 4) 197 K; ad 5) 547 K; ad 6) 425 K. Skupaj 3546 K.
Najmanjši ponudek 2864 K. Pritiklin ni. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaje.
C. kr. okrajna sodnja Rudolfovo, oddelek II.,
dne 9. avgusta 1913. 167

Dražbeni oklic. E 612/13
5
Dne 27. septembra 1913 predp. ob 10. uri bo pri tem sodišču, v izbi št. 8 na podstavi odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin: a) k. o. Globodol, vl. št. 60 1) stavbišče parc. št. 164, 244, s hišo št. 1 v Gor. Globodolu in gospodarskimi poslojji; b) travnik parc. št. 1736; 3) njiva parc. št. 1737, 1743, 1753, 1799, 1815, 1835, 1840, 1783, 1851; 4) gozdovi parc. št. 1814, 2054, 1430, 2010; b) k. o. Globodol, vl. št. 300; njiva parc. št. 1912. Cenilna vrednost 6454 K. Najmanjši ponudek 4303 K.
Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaje.
C. kr. okrajna sodnja Rudolfovo, odd. V.,
dne 20. avgusta 1913. 166

Trenz-eva hiša
v Rudolfovem št. 233 152-3-2
z dvema vrtoma in lepim delom gozda, se prodaja, ali pa tudi v najem da.
Več se izve v upravništvu „Dol. Novic“ in prodajalni bratov Kobé v Rudolfovem.

153-4-2 **Tomasova žlindra**
z ZVEZDINO ZNAMKO se uporablja zlasti o jesenski setvi na vsakteri zemlji z najboljšim uspehom. Kolikor težja je zemlja, tem preje in močneje naj se gnoji s Tomasovo žlindro. Zajamčeno čista ter polno-vredna Tomasova žlindra z zvezdino znamko se prodaja le v plom-biranih in z našo vpisano varstveno znamko zaznamovanih vrečah. Dobiva se v vseh po naših lepkih z zvezdino znamko zaznamovanih prodajalnah.

Tvornica za Tomasovo žlindro
G. m. b. H. Berlin W.

Svari se pred manjvrednim blagom!

159-3-2 **Odvetnik**
Dr. Ivan Kimovec
ima sedaj svojo lastno pisarno
TRST, Piazza Caserma št. 5, prvo nadstropje,
v hiši turškega konzulata napram vojašnici.

Popolnoma varno naložen denar
Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico
reg. zadruga z neomejeno zavezo
v lastnem domu v Kandiji
sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega sklada in deležev čez 2200 zadržnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.

1-0-15

Zahvala.
Za vse obilne prisrčne dokaze sočutja in tolažbe povodom smrti naše preljubljene nepozabne soproge, oziroma hčere, sestre in svakinje, gospe
Marije Bojanec roj. Vintar
kakor tudi za obilo spremstvo drage rajnice k hladnemu grobu izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem najiskrenejšo zahvalo.
Osobito in posebej se še zahvaljujemo mil. g. proštu dr. Seb. Elbertu, domačemu preč. g. župniku in preč. g. župniku iz Brusnice, preč. g. profesorju Hybáseku, preč. gg. oo. frančiškonom in č. gg. Usmiljenim bratom ter blagorodnim gospodom zdravnikom za požrtvovalno pomoč ob času bolezni.
ŠT. PETER pri Nov. mestu, 27. avg. 1913.
Žaluoči rodbini
Bojanec in Vintar.
163

Pouk v jezikih
v francoščini, angleščini in italijanščini po najhitrejšem načinu
se vrši v Novem mestu v Skabernetovi hiši, Ljubljanska cesta št. 226 v II. nadstropju, začeni s 15. septembrom. Plačilo za posameznike 12 kron mesečno; za tečajje po 6 do 8 kron za eno osebo; tečajji za dijake 4 krome za osebo. Pismeni oglasi naj se pošljejo do 15. septembra na naslov:
„Sprachenunterricht“ Postlagernd Rudolfswert.
143-3-3

Motor-kolo
se takoj prodaja. Natančneje pove uprava Dol. Novic.
Stanovanje obstoječe iz 2 sob in vseh pritliklin, s kosom vrta, se takoj odda.
Več pove upravnništvo „Dol. Novic.“ 158-2-2

Važen oglas „Sloven. Straže!“ Čitajte!
V današnjih težavnih razmerah zamorete obogateti le s srečko! 162-2-1
Turška srečka je v to svrhu najpripo-ročljivejša srečka,
ker ima šest žrebanj vsako leto,
ker znašajo glavni dobitki vsako leto 400.000, 400.000, 400.000, 200.000, 200.000 in 200.000 zlatih frankov,
ker vsaka srečka mora zadeti najmanj 400 frankov,
ker je tedaj zanjo izdan denar varno naložen kot v hranilnici,
ker igra še dolgo vrsto let in obdrži kupec po izplačilu kupnine trajno igralno pravico brez vsacega nadaljnega vplačevanja,
ker znaša mesečni obrok samo 4 krome 75 vin, in ker zadobi kupec že po vplačilu prvega obroka izključno igralno pravico.
Pozor! Prihodnje žrebanje se vrši 1. oktobra 1913!
1 turška srečka in 1 srečka italijanskega rudečega križa z 10 žrebanji vsako leto na mesečne obroke po samo 6 K.
Po žrebanjih izhajajo slov. poročila o vzdignjenih številkah. Sprejmejo se tudi marjivi sotrudniki pod ugodnimi pogoji. Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19.

„NUISOL“
od Bergmann & Co., Teschen a. Elbe je in ostane slej ko prej nedosežen, kot presenetljivo naravno barvilo las in brk. Dobi se plave (blond), konstanjeve in črne barve steklenica po K 2-50 v lekarnah, drožerijah in brivnicah. 45-10-8

Gostilna
se odda v najem s 1. novem. t. l. na prometni cesti v Metliki v smeri kolodvora, pri isti ob živinskem trgu vrt in uta.
Več se izve pri Jos. Hrehorič-u v Metliki 21. 168

Oskrbništvo Ruperčvrh pri Rudolfovem
sprejme **sekače** za izdelovanje bukovich pragov (švelarjev) v gozdu v Gorjancih. Plača 65 vinarjev od vsacega praga. 170

Dr. Buh
169-2-1 ne ordinira
od 15. do 30. septembra
S 1. okt. zopet ordinira
Rudolfovo-(Kandija) 15. sept. 1913.

Keil^{ov} lak
najboljši lak za tla iz mehkega lesa.
Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 v.
Keil-ova pasta za čevlje 30 v.
Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 v.
Keil-ovo leščilo za pède 90 v.
Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah ima vedno v zalogi trvdka:
J. Picek, Novo mesto.
Črnomelj: Anton Zurec.
Idrija: Val. Lapajne.
Kamnik: I. Petek.
Kočevje: Franz Loy.
Kranj: Franc Dolenc.
Ljubljana: Leskovec & Meden.
Skofja Loka: M. Zigon.
Zagorje: Rih. E. Mihelič.
Radovljica: Otto Homan.

